

S. Andreas – 2de Zondag van de Advent – 10 december 2017

Gebukte mensen gaan rechtop

Inleiding:

De twee lezingen vandaag kondigen een nieuw begin aan. Jesaia geeft een boodschap van troost en bemoediging aan het volk van Israël; de ballingschap is voorbij; ze kunnen terug naar Jeruzalem. Marcus opent zijn evangelie met de woorden: ‘Dit is het begin van de goede boodschap van Jezus Christus’, en begint met de dooper aan ons voor te stellen. Die trekt de aandacht; het volk loopt naar hem uit omdat het denkt dat hij de Messias is. Maar Johannes verwijst naar Jezus. Beiden spreken van de nieuwe toekomst, maar hebben daarin een eigen rol: Johannes is de bode; Jezus is de Messias in persoon.

Preek.

In de nieuwe kerk in Amsterdam is een tentoonstelling over Gandhi, Martin Luther King en Nelson Mandela. Het dagblad Trouw had deze week een interview over deze drie mensen met hoogleraar Philomena Essed. Zij zei daarin: ‘Van de drie spreekt Mandela mij vooral aan. Zijn strijd heb ik heel bewust meegekregen. Wat zo ongelooflijk aan hem was, was zijn waardige manier van verzet. Hij bleef zijn bewakers als mensen zien; hij reduceerde hen niet tot hun verschrikkelijke functie. Dat is ongelooflijk inspirerend en dat probeer ik ook te doen, door te bedenken dat je op die manier meer bereikt. Stel dat iemand mij onrecht aandoet, iets heel naars zegt, dan heeft het geen zin af te dalen naar datzelfde niveau. Want dan maak ik mijzelf net zo lelijk als diegene.’ In ps.141 bidt de psalmist in diezelfde geest als volgt: ‘God, ik kook van woede, maar leg een hand op mijn mond; bedaar mijn ziel dat ik niet op ze inbeuk en het kwaad doe dat ik niet wil en even rot ben als zij.’ Wat Philomena Essed in het interview zegt en wat de psalmist bidt in de psalm, illustreert wat m.i. vandaag aan de orde is in het evangelie, waarin het gaat over de benaderingswijze van Joh. de Doper en die van Jezus. Ik probeer dat duidelijk te maken.

Wij allen kennen bij onszelf een intens verlangen naar een wereld die anders is, mooier, dan de wereld die wij om ons heen zien. Een intens verlangen naar vrede op aarde, naar een rechtvaardige wereld, naar een menswaardig bestaan voor alle mensen. Maar met de dreiging van terroristen, met de verharding van het conflict tussen Israël en Palestina, met de onvoorspelbaarheid van wereldleiders als Trump en Kim Jong Un, met de armoede en uitzichtloosheid voor jongeren in Afrika en hun begrijpelijke poging om dat te ontvluchten, lijkt die mooie wereld ver weg. En wat is er dan meer voor de hand liggend dan de roep om gaaf en krachtig leiderschap.

Zoiets lijkt in de dagen van Johannes de Doper aan de hand. Eenzelfde intens verlangen naar een Messias, die hen zou bevrijden van de romeinse overheersing. ‘Alle inwoners van Judea en Jeruzalem liepen uit naar Johannes’, zegt het evangelie. Alle verwachtingen waren op hem gericht, als een vuurtje ging het rond: hij zou die krachtige leider wel eens kunnen zijn. Maar toch...wat zien we gebeuren? Johannes zegt: ‘Ik ben de Messias niet, ik ben slechts een bode. Na mij komt iemand, die krachtiger is dan ik’. De Doper beschouwt zichzelf als de voorloper; hij heeft met krachtige taal geijverd om de weg te banen voor de Messias; hij heeft het volk de weg gewezen, het kwaad aan de kaak gesteld, zondaars opgeroepen tot bekering, hoog en laag zonder onderscheid gewezen op hun zondige levenswijze. Maar zijn optreden was niet welgevallig bij Herodes; hij belandde in de gevangenis. En daar, in de stilte van de cel, slaat de twijfel toe; daar hoort hij dat Jezus het zo anders doet; dat Jezus zacht is en mild, zich juist ophoudt met zondaars, met prostituees, met ambtenaren die zich verrijken aan belastinggeld. Ook Jezus krijgt veel mensen achter zich aan, maar in de ogen van Johannes is de benadering van Jezus juist niet krachtig maar soft; hij begrijpt het niet goed.

Hij wil zekerheid, ook voor zichzelf, en hij stuurt vanuit de gevangenis zijn leerlingen naar Jezus om Hem op de man af te vragen: Ben jij nou echt de Messias of vergissen we ons? Maar hoe reageert Jezus? Hij geeft de leerlingen van Johannes geen direct antwoord op die vraag, maar stuurt hen terug naar Johannes: vertel hem maar wat jullie gezien en gehoord hebben, ‘blinden zien, lammen lopen, melaatsen worden gereinigd, doven horen, doden staan op en aan armen wordt de Blijde

Boodschap verkondigd; gelukkig hij die aan Mij geen aanstoot neemt.’ Vertel hem maar van de wonderlijke transformatie van mensen, die in onze wereld afgeschreven worden, maar die bij Mij in de nieuwe wereld die Ik voorsta wél meetellen en zelfs centraal staan.

Ja, dat is wat gebeurt bij Jezus: Mensen die er niet mochten zijn, mogen er zijn bij Hem; Hij ziet ze, Hij raakt ze aan; mensen die niet meer in zichzelf geloofden, geloven weer in zichzelf; Hij raakt ze aan; mensen die gebukt gingen, gaan weer rechtop: Hij raakt ze aan; mensen die in de fout gingen, prostituees en corrupte belastingambtenaren, krijgen nieuwe kansen bij Hem: Hij ziet al die mensen, Hij raakt ze aan; dat is het wonder dat bij Jezus gebeurt?

Precies in die grondhouding lag het verschil tussen Johannes en Jezus. Net als Jezus had ook Johannes een nieuwe wereld voor ogen; Jezus heeft respect voor hem; Hij noemt hem een gaaf mens, een groot profeet. Maar Johannes heeft een andere kijk, een andere benadering, hoe die nieuwe wereld er moet komen. Hij is van de krachtige aanpak, van de krachtige taal; Jezus is van de milde aanpak; Hij richt zich juist tot de kleine mensen die niet gezien worden, op wie neergekeken wordt; ik denk hier aan Zacheus, aan de blinde Bartimeus, aan de zondares Maria, aan de overspelige vrouw; hij ziet hen, gaat met hen aan tafel, raakt hen aan, laat zich aanraken door hen; slaat als het ware een arm op hun schouders en zegt: ik begrijp jullie; hij laat hen voelen 'jullie mogen er zijn'. Zijn benadering van mildheid, van begrip en mededogen, van compassie, verrast die kleinen, die zondaars; ze zijn zo'n benadering niet gewend; het is zo nieuw, zo anders. Het maakt hen sterk, geeft hun nieuwe hoop, en doet hen opstaan. Ook al is zijn houding anders, het is allesbehalve slap; het is zijn specifieke benaderingswijze.

Nelson Mandela zag in de gevangenis zijn bewakers als mensen; zou hij misschien met de psalmist gebeden hebben: ‘God, ik kook van woede, maar leg een hand op mijn mond, bedaar mijn ziel, dat ik niet op ze inbeuk en het kwaad doe dat ik niet wil en even rot ben als zij’? Zou het kunnen zijn dat hij de zachtmoedigheid en de mildheid van Jezus begrepen heeft en tot zijn levensstijl heeft gemaakt? In deze verwachtingstijd zien we uit naar de geboorte van die Jezus, die -

wanneer Hij volwassen zal zijn - zó met mensen zal omgaan, dat ze weer in zichzelf kunnen geloven en fier rechtop kunnen gaan.

En wij? Hoe denken wij? Hoe is onze houding tegenover anderen?
Amen.

